

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЗВО «ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ ІВАНА
ЗОЛОТОУСТОГО»**

Факультет гуманітарних наук

Кафедра богослов'я

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СХІДНОХРИСТІЯНСЬКА ДУХОВНІСТЬ

Освітньо-професійна програма «Богослов'я»

Спеціальність 041Богослов'я

Галузь знань 04Богослов'я

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Затверджено на засіданні кафедри богослов'я,
Протокол № 2 від 13 вересня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Програмні компетентності
5. Програмні результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	<i>Східнохристиянська духовність</i>
Викладач	Козак Петро Ярославович – кандидат наук з богослов'я, магістр філософії, викладач кафедри богослов'я
Контактний телефон викладача	+38-050-050-75-01
Е-mail викладача	kozak.p@ifaiz.edu.ua p.petrokozak@ukr.net
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки 2.2 Блок вибіркового дисциплін
Обсяг дисципліни	120 год., 4 кредити ECTS. 30 год. лекцій, 30 год. практичних, 4 год. індивідуальна робота, 56 год. самостійна робота студента
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://ifaiz.edu.ua/novyny/967-sylabusy-kb-bak.html
Консультації	понеділок, о 15.40-17.00 год
2. Анотація до курсу	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «<i>Східнохристиянська духовність</i>» (код дисципліни за ОПП 2022 року – ППВ-33.1) є християнська духовність (християнського Сходу), духовне життя або життя в Дусі. Курс має завдання пояснити, представити і характеризувати це духовне життя.</p> <p>Навчальна дисципліна «<i>Східнохристиянська духовність</i>» належить до <i>блоку вибіркового предметів циклу професійної підготовки бакалаврів зі спеціальності 041 – Богослов'я</i> та містить чіткий алгоритм поєднання лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів – для теоретичного здобуття знань про <i>духовне, внутрішнє, надприродне життя, духовність, святість</i> (насправді говориться про одне і теж, тільки з різними нюансами) та для практичного вдосконалення навиків та умінь студентів під час пошуку, пізнання та самостійного висвітлення окремих питань з предмету.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «<i>Східнохристиянська духовність</i>» для здобувачів освітнього рівня бакалавра з спеціальності 041 – Богослов'я є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння студентами основних понять християнської духовності, які базуються на Божому об'явленні, переданні, Святому Письмі та житті Церкви; - формування навичок із працею над джерелами у даній галузі. 	

4. Програмні компетентності

У результаті вивчення дисципліни «Східнохристиянська духовність» (код дисципліни за ОПП 2022 року – ППВ-33.1) студент повинен отримати:

інтегральні компетентності:

ІК-1 Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі в галузі богослов'я

загальні компетентності:

ЗК-2 Здатність зберігати та примножувати духовні, моральні, культурні, освітні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК-9 Здатність працювати в команді;

фахові компетентності:

ФК-1 Здатність критично усвідомлювати історичну, культурну та соціальну значущість богословських традицій;

ФК-3 Здатність визначати взаємодії та взаємозв'язки між богословськими традиціями, оцінювати суспільну і культурну роль богослов'я в історичному та сучасному контекстах;

ФК-4 Здатність аналізувати й характеризувати усталені та нові богословські традиції, богослужбові та релігійно-правові практики;

ФК-6 Здатність критично усвідомлювати безперервність процесу богословських студій;

ФК-10 Здатність використовувати богословські знання та навички в практичній богослужбовій і пасторальній діяльності.

5. Програмні результати навчання

У результаті вивчення дисципліни «Східнохристиянська духовність» (код дисципліни за ОПП 2022 року – ППВ-33.1) студент повинен отримати:

ПРН-9 Розуміти специфіку усталених та нових богослужбових (літургійних), духовних (молитовних) та релігійно-правових практик богословських традицій;

ПРН-10 Аналізувати першоджерела та наукові праці, визначальні для оформлення богословських традицій;

ПРН-12 Застосовувати усні, письмові і візуальні способи передачі інформації;

ПРН-15 Вміти звершувати та/або співзвершувати богослужіння, таїнства, молитви, обряди (відповідно до конфесійних особливостей), провадити професійну позабогослужбову діяльність;

ПРН-20 Визначати взаємозв'язки між різними богословськими дисциплінами та застосовувати набуті знання і вміння у процесі формулювання способів вирішення богословських питань.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин – 120
лекції	30
семінарські заняття / практичні / лабораторні	30
індивідуальна робота з студентами	4
самостійна робота	56

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий/ Вибірковий
Перший, другий	041 Богослов'я	Перший	Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки

Тематика навчальної дисципліни

Змістовий модуль / Тема / Зміст	Кількість годин			
	Лекції	Практ.	ІРС	СРС
IV курс, VII семестр				
Змістовий модуль 1. Поняття духовності.				
<p>Тема 1. Духовне життя.</p> <p>Лекція № 1. Духовне життя – це діяльність, яка властива духу. Це говорить нам про людину, яка здатна любити, виходити поза себе (яка здатна виходити поза матерію) і діяти, розвиваючи здатність пізнавати і любити. Але такий опис є недостатнім, ми повинні додати посилення на Бога. Духовне життя поширюється на стосунки з Богом, з іншими та зі світом. Це життя означає розвиток, що зростає, означає стремління до повноти, яка веде до спілкування з Богом, піднесення душі до Бога. І це є те, що ми вивчаємо тут як об'єкт. Йдеться про християнське життя.</p> <p>Практичне заняття №1.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дух. Духовність. 2. Теологічне життя. 3. Христоцентричне життя. <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Український кордоцентризм. 2. Джерела української християнської духовності . 	10	5	0,5	4
<p>Тема 2. Принципи духовного життя.</p> <p>Лекція № 2. Наше життя має дві мети: остаточну й абсолютну мету - славу Божу; відносну - наше освячення і спасіння. Слава Божа - це остаточна й абсолютна мета. Однак у вужчому значенні можемо розрізнити в Бозі подвійну славу: - внутрішню, яка впливає з Його внутрішнього життя; - зовнішню, яка походить від сотворінь;</p> <p>Практичне заняття №2.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Християнська досконалість. 2. Мета людини у природному порядку. 3. Мета людини в надприродному порядку. <p>Теми рефератів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Св. Василій Великий про Святого Духа. 2. Духовно-культурні аспекти давньоруської літературної спадщини. 	10	5	0,5	4
<p>Тема 3. Святий Дух у нашому житті.</p> <p>Лекція № 3. Святий Дух є динамічною силою діяльності в нашій душі, у всій Церкві та в усьому світі. В Новому Заповіті, особливо в Діяннях апостолів, записані головні прояви Святого Духа.</p> <p>Практичне заняття №3.</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль Святого Духа в духовному житті 	10	5	1	5

2. Дари Святого Духа 3. Плоди Святого Духа 4. Плід духу – Любов Теми рефератів: 1. Десять біблійних віршів про плід Святого Духа. 2. Молитва у святому дусі.				
Всього за 1-ий семестр год.	30	15	2	13
Змістовий модуль 2. Молитва християнина та його духовне життя.				
Тема 4. Практики молитви в традиції Церкви. <i>Лекція № 4.</i> Господня молитва, молитва псалмами, іспит совісті. Молитва ума, серця, прослави, благодарення, контемплятивна молитва. <i>Практичне заняття №4.</i> Питання для обговорення: 1. Ісусова молитва 2. Словесна молитва 3. Молитва псалмами 4. Молитовне чування Теми рефератів: 1. Взаємозв'язок між молитвою і постом 2. Молитва перед іконами	10	5	1	4
Змістовий модуль 3. Біблійні та святоотцівські основи Покаяння.				
Тема 5. Покаяння. <i>Лекція № 5.</i> Поняття гріха в Священному Писанні Старого Завіту. Пізнання гріха і досвід віри. Непослух Богові і бунт проти Бога. Поняття гріха в Новому Завіті. Гріх і його прояви згідно Св. Отців <i>Практичне заняття №5.</i> Питання для обговорення: 1. Відпущення гріхів у Св. Письмі. 2. Христос: об'явлення Божого милосердя і прощення. Теми рефератів: 1. Церковна покута до кінця VI-го століття. 2. Сповідь - найважливіша і найважча послуга священика.	10	5	1	4
Тема 6. Духовна боротьба в житті християнина. <i>Лекція № 6.</i> Аскеза що очищає через чесноти і їм противні вісім головних гріхів. Види посту в Церкві, особистий піст, погані думки і вчинки. Покликання мирян, духовних осіб. Суспільний вимір церковного буття. <i>Практичне заняття №6.</i> Питання для обговорення: 1. Піст і милостиня. 2. Гріх у людському житті. 3. Головні гріхи Теми рефератів: 1. Аскеза в житті християнина 2. Духовна боротьба – метод до спасіння.	10	5	1	4
Всього за 2-ий семестр год.	30	15	3	12
Разом годин:	60	30	5	25

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

У процесі вивчення дисципліни «Східнохристиянська духовність» використовуються наступні методи оцінювання навчальної роботи студентів:

- поточне тестування та опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- оцінювання виконання КПЗ;
- ректорська контрольна робота;
- підсумковий екзамен;
- інше.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з навчальної дисципліни «Східнохристиянська духовність» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту*:

Заліковий модуль 1 (поточне опитування)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (оцінка за КПЗ)
30 %	30 %	40 %
тиждень (___)	тиждень (___)	тиждень (___)

для заліку

Заліковий модуль 1 (поточне опитування)	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (оцінка за КПЗ)	Заліковий модуль 4 (письмовий екзамен)
20 %	20 %	20 %	40 %
тиждень (___)	тиждень (___)	тиждень (___)	

для екзамену

Шкала оцінювання:

За шкалою академії № 1	За шкалою академії № 2	За національною шкалою	За шкалою ECTS
9-10	90-100	Відмінно	A (відмінно)
8	85-89	Добре	B (дуже добре)
	75-84		C (добре)
7	65-74	Задовільно	D (задовільно)
6	60-64		E (достатньо)
3-5	35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-2	1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Політика навчальної дисципліни

Політика щодо відвідування. Особиста присутність студента на лекціях та практичних заняттях у процесі вивчення дисципліни «Східнохристиянська духовність» є обов'язковим компонентом оцінювання. Усі пропущені лекції та практичні (із занесенням в журнал відвідування студентів відмітки «н») необхідно здобувачам освіти відпрацювати, відповідно до правил навчального процесу в Академії. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, відрядження, чи стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем навчальної дисципліни.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Роботи, які здаються із порушенням термінів

без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.

9. Рекомендована література

дисципліни «Східнохристиянська духовність»

Основна:

1. Абетка християнської науки і обряду. Івано-Франківськ: видавництво Івано-Франківської Теологічної Академії, 2002. 339 с.
2. Біблія / переклад І. Огієнка. Київ: ВБФ «Східноєвропейська гуманітарна місія», 2016. 1360 с.
3. Джерела Божих ласк. Жовква: Місіонер, 1996. 252 с.
4. Документи Другого Ватиканського Собору (1962-1965): Конституції, декрети, декларації. Коментарі / пер. з латин. Р. Паранько, Ф. Ковальський, О. Левко. Львів : Свічадо, 2014. 608 с.
5. Заповіді Божі і церковні, Рим: видавництво оо.Василіян, 1990. 250 с.
6. Катехизм Католицької Церкви / Синод Української Греко-Католицької Церкви. Жовква: Місіонер, 2002. 772 с.
7. Катехизм Української Греко-Католицької Церкви «Христос – наша пасха». Львів: Свічадо, 2012, 344 с.
8. Любачівський М. Катехизм для парохів. Нью-Йорк – Мюнхен, 1961, 344 с.
9. Олійник Т. Сила Хрещення – засади духовного життя. Жовква: Місіонер, 1994, 330 с.
10. Шпіраго Ф. Католицький народний катехизм. Львів: Місіонер, 1997, 590 с.
11. Шпідлік Т. Духовність християнського Сходу. Львів: Видавництво ЛБА, 1999, 496 с.

Додаткова:

12. Вгору піднесімо серця, т.1: Літургійно-молитовне життя Церкви /Патріарша літургійна комісія УГКЦ. Львів: Свічадо, 2018, 176 с.
13. Вгору піднесімо серця, т.2: Церковний рік /Патріарша літургійна комісія УГКЦ. Львів: Свічадо, 2019, 156 с.
14. Дзюбата Ю. Святі таїнства в житті Церкви: Методичний порадник / Катехитична комісія Києво-Галицького Верховного Архієпископства УГКЦ. Львів, 2012, 106 с.
15. Запрошені на царський бенкет. Методичні матеріали для проведення літніх християнських таборів /[Л.Цюпа, Н.Дуда, Ю.Дзюбата та ін.] – Львів: Видавництво «Свічадо», 2018. 188 с.
16. Катрій Ю. Перлина Східних Отців / 2-ге вид., доп., Львів: Місіонер, 1998, 344 с.
17. Катрій Ю. Божі заповіді: дорога нашого спасіння / 2-ге вид., доп., Львів: Місіонер, 1999, 172 с.
18. Майба П. Максименко І. Покликані до любові та витривалості: Навчальний посібник основних засад духовності педагога. Львів: Свічадо, 2018. 102 с.
19. Майба П., Гриновець О., Максименко І. Зрілість і лідерство: Навчально-практичний посібник для формування християнських аніматорів. - Львів: Свічадо, 2018. 217 с.
20. Прокіпчук С. Стежинами духовності: На допомогу вчителям, кати хетам та вихователям. – Львів: Свічадо, 2012. 144 с.
21. О'Коллінз Дж., Фарруджа Е. Малий теологічний словник. Івано-Франківськ : Івано-Франківський Теологічно-Катехитичний Духовний Інститут, 1997. 448 с.
22. Рагнер К., Форгрімлер Г. Короткий теологічний словник / під ред. С. Мудрий. Львів, 1996. 663 с.
23. Рацінгер Й. Вступ до християнства: Лекції про Апостольський символ віри з новим

вступним есеєм / пер. з нім. О. Конкевича. Львів : Місіонер, 2008. 332 с.
24. Рацінгер Й. (Венедикт XVI). Бог і світ. Таїнства християнської віри / пер. з нім. Н. Лозинської. Жовква : Місіонер, 2009. 420 с.

Козак Петро Ярославович – кандидат наук з богослов'я,
магістр філософії, викладач кафедри богослов'я